

เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ภายใต้ขอบเขตที่รัฐกำหนด และตามสติปัญญาความสามารถของแต่ละบุคคล และจากแนวทางดำเนินงานของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่สี่ (พ.ศ.2520 - 2524) ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดว่าให้มีปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ให้มีลักษณะจบในตัวเองได้และศึกษาต่อได้ มีการเรียนวิชาชีพทุกระดับและทุกประเภทของการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพและปัญหาที่เป็นจริงในแต่ละท้องถิ่น และให้มีการเรียนทฤษฎีควบคู่กันไปกับการปฏิบัติ (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ 2519: 1) และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529 ในส่วนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนก็ได้กำหนดนโยบายอย่างชัดเจนว่า "เร่งรัดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีความหลากหลายและปริมาณมากยิ่งขึ้น ให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการสร้างทักษะให้รู้จักคิด ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และประกอบธุรกิจเป็น" (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524: 247)

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา* ได้จัดให้มีการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ* ขึ้นโดยเริ่มจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นมูลฐาน คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 1 และ 2 ก่อน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 และ 4 ได้พัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 3 และ 4 เดิม (ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ.2509) โดยได้เริ่มปรับปรุงหลักสูตรมาตั้งแต่ พ.ศ.2515 และประกาศใช้ในปี พ.ศ.2522 ในการปรับปรุงหลักสูตรนี้ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันให้ผู้เรียนได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เพราะลักษณะการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จจะยึดหลักที่ส่งเสริมและปลูกฝังให้คนมีลักษณะที่เรียกว่าคิดเป็น เพราะคนคิดเป็นนั้นจะสามารถปรับปรุงตัวเองหรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอให้กลมกลืน

*ปัจจุบันการจัดการศึกษาผู้ใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (ตั้งแต่ พ.ศ.2522)

**ดูรายละเอียดเพิ่มเติมหน้า 13.

กัน สามารถมองเห็นและแก้ปัญหา ตลอดจนเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาให้เหมาะกับตัวเอง และสังคม

ห้องสมุดได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 และระดับ 4 มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 (เทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ม.3) ซึ่งมีจำนวนนักศึกษามากกว่าระดับอื่น ๆ และเป็นระดับที่จะเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่จัดให้นักศึกษาผู้ใหญ่ นั้นเหมือนกันกับเนื้อหาที่สอนในระบบโรงเรียนซึ่งใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปี แต่นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ใช้เวลาเรียนเพียง 1 ปี 6 เดือน นักศึกษาจึงต้องศึกษาคนเดียวด้วยตนเองเพิ่มเติมช่วย ในด้านการสอนได้นำวิธีสอนและอุปกรณ์การสอนที่สอนนักเรียนในระบบโรงเรียนมาสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีวัยและพื้นความรู้ต่างกัน นอกจากนี้หลักสูตรของการศึกษาในระดับนี้กำหนดให้นักศึกษาค้นคว้าและอภิปรายกันในห้องเรียน

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและวิธีการเรียนใหม่นี้ทำให้การเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จมีปัญหา ทองอยู่ แก้วไทรยะ (2519: 1-6) ได้สรุปความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จไว้ว่า การเรียนแบบอภิปรายเป็นหลักนั้นบางครั้งก็รู้สึกสนุก บางครั้งก็เบื่อหน่าย เพราะอ่านแบบเรียนไม่เข้าใจ วิธีการสอนซ้ำ ๆ ซาก ๆ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความรู้พอที่จะอภิปรายเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ดังนั้นนักศึกษาผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องใช้บริการห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ หรือศึกษาในเรื่องที่ตนสนใจนอกเหนือไปจากที่ได้ศึกษาในห้องเรียน การที่นักศึกษาได้เข้าใช้บริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงระดับความรู้ของตนนี้จะทำให้นักศึกษามีคุณภาพทางการศึกษา เทียบเท่านักเรียนที่เรียนในระบบโรงเรียน

เนื่องจากการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการศึกษาของประชาชนดังกล่าวมาแล้ว และวิธีการศึกษาก็ต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนของการศึกษาระบบนี้ให้โดยลดียิ่งขึ้น การวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการและปัญหาการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โดยเลือกศึกษาที่โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรีซึ่งเป็นโรงเรียนผู้ใหญ่ในอำเภอเมืองเพียงแห่งเดียวของจังหวัดพิษณุโลกที่จัดให้มีการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 และมีนักศึกษาเข้า

รับการศึกษาเป็นจำนวนมาก ประกอบกับจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางการศึกษาในเขตการศึกษา 7 สำหรับห้องสมุดที่ใช้ศึกษา คือห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งอยู่ในสถานศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ และห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งอยู่ไม่ไกลนักและคาดว่าจะมีนักศึกษาไปใช้บริการ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่ในการจัดบริการค่านห้องสมุดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก และเป็นประโยชน์ต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ ให้มีการจัดให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางค่านการปรับปรุงการให้บริการห้องสมุดแก่จังหวัดอื่น ๆ ที่จัดค่านงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แม่ เป็นงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

จากการสำรวจรายงานการวิจัยไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง แต่มีผู้ทำการศึกษาการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 ฉะนั้นงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4

1. การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ มีผู้ทำการวิจัยระหว่าง พ.ศ. 2507 ถึง 2518 ดังนี้คือ

* สุชาติ สุวรรณานันท์ (2507: หน้าบทคัดย่อ ง) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายบางโรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรีที่มีต่อการใช้ห้องสมุดโรงเรียน ปีการศึกษา 2507 โดยผู้วิจัยได้ลงแบบสอบถามส่งให้นักเรียน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม โรงเรียนอานวยศิลป์ โรงเรียนราชินีล่าง ผลการวิจัย

พบว่า นักเรียนทั้ง 5 โรงเรียนต่างมีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดของตน ได้แสดงความคิดเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา ทั้งนักเรียนชายและหญิง ต้องการให้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหมวดภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาได้ หนังสือเกี่ยวกับ หลักภาษา วิชาที่นักเรียนมีความเห็นเป็นส่วนมากกว่าไม่จำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดเป็น แหล่งค้นคว้าคือ วิชาคณิตศาสตร์

สมชอย บุติธรรม (2514: หน้าบทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาความต้องการ และทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวิสามนัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2513 พบว่า ครูและนักเรียนต้องการให้ห้องสมุดจัดหนังสือที่ ครุแต่ละวิชากว้างหน้าให้อ่าน ต้องการให้จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ทุกครั้ง ต้องการให้ ห้องสมุดรับจัดซื้อหนังสือที่ออกใหม่ ๆ น่าสนใจเข้าห้องสมุด และรับนำออกให้อ่านโดยเร็ว ปัญหาที่พบคือ การหาหนังสือที่ต้องการไม่พบ และปัญหาเกี่ยวกับไม่ทราบวิธีค้นคว้า เรื่องราวที่ต้องการจากหนังสือในห้องสมุด

วิชัย รักกุศล (2515: หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสนใจ ในการใช้ห้องสมุดและความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนในยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนคร พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเข้าใช้ห้องสมุดค่อนข้างน้อย สาเหตุ ที่ทำให้นักเรียนไม่เข้าใช้ห้องสมุดมาก ได้แก่ การที่ห้องสมุดมีหนังสือใหม่แต่ครบบรรณารักษ์ ยังไม่นำออกบริการทำให้ยืมอ่านไม่ได้ สำหรับความสนใจในการอ่านนั้น พบว่า นักเรียนชายสนใจอ่านสารคดีหมวดวิทยาศาสตร์มากที่สุด วารสารทางวิชาการที่นักเรียน ชายหญิงสนใจอ่านมากที่สุดคือ วารสารทางสังคมศึกษาและความรู้ทั่วไป ไทยรัฐเป็น หนังสือพิมพ์รายวันที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านมากที่สุด แต่นักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลายชอบอ่านสยามรัฐมากที่สุด

บุญเรือน จันทศรีคำ (2518: หน้าบทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาความคิดเห็นและความต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียน มัธยมแบบประสม เพื่อจะทราบความคิดเห็นที่มีต่อห้องสมุด ปัญหาในการใช้ห้องสมุด และ ความต้องการในการรับบริการห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ อาจารย์ใหญ่ ครูบรรณารักษ์ และนักเรียนโรงเรียนมัธยมแบบประสมในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนา มัธยมศึกษา จำนวน 20 โรงเรียน พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดต้องการให้ห้องสมุดจัดหา

หนังสือใหม่ทุกครั้ง นอกจากนั้นครูและนักเรียนต้องการให้ห้องสมุดเปิดบริการในวันหยุดราชการด้วย เนื่องจากในวันธรรมดา นักเรียนและครูประสบปัญหาไม่มีเวลาว่างไปใช้ห้องสมุด

จะเห็นได้ว่างานวิจัยเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการศึกษาทัศนคติ ความต้องการ ความคิดเห็น และปัญหาการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ นักเรียนมีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษา ต้องการให้มีการซื้อหนังสือใหม่ ๆ เข้าห้องสมุดและนำออกให้บริการยืมอ่านอย่างรวดเร็ว นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาภาษาไทยมากที่สุด และนักเรียนชายสนใจอ่านสารคดีหมวดวิทยาศาสตร์มากที่สุด ส่วนปัญหาในการใช้ห้องสมุดที่นักเรียนประสบคือ ปัญหาหาหนังสือไม่พบ และไม่ทราบวิธีค้นคว้าในห้องสมุด

2. การวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 มีผู้ทำการวิจัยดังนี้คือ

สุมาลัย กุศลสารทูล (2519: หนาบทคัยขอ ค-ฆ) ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับ 4 กับนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 4 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนทางสุขศึกษาของนักศึกษาทั้งหมดคล้ายคลึงกัน นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จมีความเชื่อทางสุขศึกษาถูกต้องกว่านักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ถ้าสภาพสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน ซึ่งได้แก่ สภาพการเรียน ความมีมนุษยสัมพันธ์ และสภาพจิตใจของนักศึกษาเหมือนกัน นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จจะมีความรู้ทางสุขศึกษามากกว่า แต่สภาพสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนของนักศึกษาแตกต่างกัน นักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญจะมีความรู้ทางสุขศึกษาสูงกว่านักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จ

อติศักดิ์ ศรีภูมื่น (2520: หนาบทคัยขอ ง-จ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรการศึกษายุใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับ 3-4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังของนักศึกษา ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการเรียน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อันได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากแบบเรียน การสอนของครู และตัวผู้เรียน ของนักศึกษาโรงเรียนผู้ใหญ่ ศูนย์กลางการอบรมการศึกษายุใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี กับศูนย์การศึกษายุใหญ่อีกแห่งคือ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนเพื่อทราบความเห็นของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มาเรียนมีเพศชายและหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน อายุระหว่าง 15-26 ปี ส่วนใหญ่เป็นโสด

ยังไม่มีการทำ เหตุผลที่มาเรียนเพื่อต้องการเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นไป นักศึกษาเหล่านี้ประสบปัญหาในการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยส่วนรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่เป็นปัญหาได้แก่ การขาดข้อมูลหรือหนังสือที่จะค้นคว้าประกอบการเรียนบางเรื่องยากเกินไป นักศึกษาขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่คุ้นเคยกับวิธีการเรียนแบบอภิปรายกลุ่ม ตลอดจนมีปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนมากเห็นด้วยที่จะให้ครูผู้สอนได้แนะนำบทเรียนเพื่อไปศึกษาค้นคว้าล่วงหน้าก่อนทุกครั้ง จะทำให้มีความรู้และมั่นใจในการอภิปรายมากขึ้น และครูควรใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ บาง

จารุพร สูงสว่าง (2524: หน้าบทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ต่ำกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ตัวทำนายที่ดีที่สุดคือ ระดับเซวามีปัญญา นิสัย และทัศนคติทางการเรียน

พิภพ เดิสมงคลตระกูล (2524: หน้าบทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 ในเขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้ง 3 เขตที่ตั้งสถานศึกษาคือ ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งในค่านหลักสูตร ตัวครู ตัวนักศึกษา และค่านสื่อการเรียนการสอน นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนในโรงเรียนระดับตำบลและอำเภอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แต่มีความเห็นว่าการเรียนการสอนในค่านหลักสูตร ค่านตัวครู ค่านนักศึกษา และค่านสื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกว่าความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่ในโรงเรียนระดับจังหวัด นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนการสอนในค่านหลักสูตร ตัวครู ตัวนักศึกษา และค่านสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในโรงเรียนระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระหว่าง ระดับการศึกษา

นวลเสณท์ วงศ์เรดิชธรรม (2522: หน้าบทคัดย่อ ง-จ) ทำการวิจัย เรื่องปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ปัญหาที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาค่านหลักสูตร ปัญหาการเรียนการสอน ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการศึกษาและความไม่สมหวังเมื่อเข้ามาศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ สำหรับความต้องการที่ศึกษาได้แก่ ความต้องการค่านหลักสูตร ความต้องการค่านความช่วยเหลือจากโรงเรียนผู้ใหญ่ และความคาดหวังหลังจบการศึกษาในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาโดยส่วนรวมค่อนข้างน้อย
2. นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการโดยส่วนรวมค่อนข้างมาก

ลักษณะของความต้องการต่าง ๆ แยกออกได้ดังนี้

2.1 ค่านหลักสูตร ต้องการเรียนเฉพาะเนื้อหาวิชาที่สำคัญ โดยจัดให้ง่ายและสามารถเข้าใจได้รวดเร็ว เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นควรเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและนำไปใช้ในการทำงานได้

2.2 ค่านการเรียนการสอนเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน ต้องการให้ครูหาวิธีที่เข้าใจง่าย โดยสอนอย่างมีหลักเกณฑ์และเน้นเฉพาะที่สำคัญ มีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอน ขณะที่สอนครูควรเอาใจใส่นักศึกษาให้มากและโรงเรียนควรจัดครูที่ถ่ายทอดความรู้ได้ดีมาสอน

2.3 ค่านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา ต้องการโอกาสในการซักถามปัญหาในชั้นเรียน

2.4 ค่านบริการของโรงเรียนผู้ใหญ่ นักศึกษาชายและหญิง ระดับ 4 และระดับ 5 และนักศึกษาหญิงระดับ 3 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดบริการให้ยืมหนังสือและตำราเรียน จัดบริการแนะแนวการศึกษา หรือแนะอาชีพแก่นักศึกษา

งานวิจัยทั้ง 5 เรื่องข้างต้นนี้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาปัญหาและความต้องการในเรื่องของการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่ งานวิจัยของสุมาลย์ กุศลสารทูล และ จารุพร สูงสว่าง มุ่งศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 กับนักศึกษาประเภทอื่น ซึ่งอยู่ในระดับการศึกษาเดียวกัน และผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ต่ำกว่านักศึกษาประเภทอื่นในระดับเดียวกัน ส่วน

ผลการวิจัยของ นวลเด่น วงศ์เชิดธรรม พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ที่สำรวจพบนั้นเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่กับบริการห้องสมุด มีผู้ทำวิจัยดังนี้

เนลสัน วูดโร โฮป (Nelson Woodrow Hope) (1975: 70-A) ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของบรรณารักษ์กับการเคลื่อนไหวทางการศึกษาผู้ใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1. ศึกษาบทบาทของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการศึกษาของผู้ใหญ่ตั้งแต่สมัยอาณานิคมจนถึงศตวรรษที่ 20 ของสหรัฐอเมริกา 2. ศึกษาบทบาทของบรรณารักษ์เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการศึกษาผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 20 3. แนะนำเทคนิคและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับบทบาทของบรรณารักษ์ซึ่งควรจะปรับปรุงผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยศึกษาเน้นหนักในเรื่องบริการที่บรรณารักษ์จัดให้การศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดได้เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อนมาก ปัจจุบันห้องสมุดเป็นสถานที่ที่ให้บริการวัสดุต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง บทบาทของบรรณารักษ์ได้ครอบคลุมไปถึงการให้บริการแก่คนพิการ ผู้เสียเปรียบทางการศึกษาและชนกลุ่มน้อย งานวิจัยนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะที่จะให้บริการแก่นักศึกษาผู้ใหญ่คือ เน้นการให้บริการห้องสมุดแก่ผู้ใหญ่ ผูกอบรมบรรณารักษ์เพื่อให้บริการผู้ใหญ่ และเสนอแนะให้บรรณารักษ์สร้างความสัมพันธ์กับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

ดอริส บุกา พาเกล (Doris Bertha Pagel) (1978: 67-A) ทำการวิจัยเพื่อค้นหาหน้าที่ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนเชื่อว่าควรจัดบริการให้แก่การศึกษาผู้ใหญ่และเพื่อศึกษาว่าลักษณะเฉพาะตัวและประสบการณ์การทำงานจะเกี่ยวข้องกับการยอมรับในหน้าที่ที่จะให้บริการแก่การศึกษาผู้ใหญ่หรือไม่ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแจกให้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในมินเนโซตา จำนวน 148 คน เป็นคำถามเกี่ยวกับบริการ 30 ชนิด ที่ให้บริการแก่การศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนให้ความสำคัญของบริการที่จัดให้การศึกษานักศึกษาคำสำคัญ ดังนี้คือ บริการพิเศษแก่องค์กรและกลุ่ม บริการแนะนำแก่รายบุคคล บริการให้คำปรึกษา

แก่มชชน หองสมุคที่มีผูใ้บริการ 30,000 คนขึ้นไปเห็นความสำคัญของการใ้บริการ นักศึกษาผูใ้ใหญ่สูงกวาบรรณารักษที่ทำงานในหองสมุคที่มีผูใ้จำนวนคากว และประการ สุกทายคือ บรรณารักษชายใ้ความสำคัญของการจคบริการหองสมุคแกการศึกษานูใ้ใหญ่ สูงกวาบรรณารักษหญิง

อาเทอร์ เจมส์ แอนเดอร์สัน (Arthur James Anderson 1979: 7632-A) ศึกษาโปรแกรมการศึกษาของผูใ้ใหญ่และกิจกรรมที่หองสมุคประชาชนใน แมชซาชูเซตจคบริการใ้นักศึกษาผูใ้ใหญ่ ผูใ้วิจัยสงแบบสอบถามใ้แกบรรณารักษหองสมุค ประชาชนในแมชซาชูเซต จำนวน 364 คน ผลการวิจัยพบว 77.8% ของหองสมุค ประชาชนในแมชซาชูเซตเกี่ยวของกับโปรแกรมการศึกษานูใ้ใหญ่ กิจกรรมทางการศึกษา ส่วนใหญ่คาคำเนินการจคโดยกลุ่มเจ้าหน้าที่หองสมุค และมากกว่าครึ่งเป็นการร่วมมือกับ หน่วยงานและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ของเมื่อนั้น 88.8% ของหองสมุคประชาชนเห็นว การติดตามงานการศึกษานูใ้ใหญ่เป็นหน้าที่ของหองสมุคประชาชน และสาเหตุที่บรรณารักษ บางคนไมใ้เขาใ้ไมมีส่วนเกี่ยวของกับการใ้บริการแกการศึกษานูใ้ใหญ่ก็เพราะปัญหาเรื่อง งบประมาณ เวลา บุคลากร และเนื้อที่ของหองสมุค

งานวิจัยในต่างประเทศของผูใ้วิจัย 3 คนนี้ แบ่งการศึกษาเป็น 2 เรื่อง คือ งานวิจัยของโฮป เป็นการศึกษาระบบสำรวจความคิดเห็นของบรรณารักษ กล่าวถึงบทบาท ต่าง ๆ ของบรรณารักษที่ใ้ใ้บริการแกการศึกษานูใ้ใหญ่ ส่วนของพาเกล และแอนเดอร์สัน เป็นการศึกษาระบบของหองสมุคประชาชนต่อนักศึกษานูใ้ใหญ่ ซึ่งใ้้ผลสอดคล้องกันคือ บรรณารักษ มีความเห็นตรงกันคือ ตางเห็นความสำคัญของการใ้บริการนักศึกษานูใ้ใหญ่ แต่ที่ใ้บริการใ้ไม่เต็มใ้เพราะปัญหาเรื่องงบประมาณ เวลา บุคลากร และเนื้อที่ของหองสมุค

จากการสำรวจงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นใ้้ว่าไม่มีงานวิจัยใ้ ที่ศึกษาความต้องการใ้บริการหองสมุคของนักศึกษานูใ้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระคัย 4 โดยตรง มีงานวิจัยที่คล้ายคลึงกันใ้เรื่องของการศึกษาความต้องการ แต่เป็นการศึกษาความต้องการ ในด้านที่แตกตางกันคือ งานวิจัยของ นวลเสนห์ วงศ์เชิดธรรม ศึกษาเรื่องปัญหาและความ ต้องการของนักศึกษานูใ้ใหญ่สายสามัญในกรุง เหมนคร ใ้้ศึกษาความต้องการด้านการเรียน การสอน มีใ้้ความคองการบริการหองสมุค แต่อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของ นวลเสนห์ วงศ์เชิดธรรม ใ้้ใ้้ให้ทราบวนักศึกษานูใ้ใหญ่มีความต้องการใ้บริการหองสมุคใ้้ใ้้คนควา ประกอบการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาถึง

1. สภาพการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
2. ความต้องการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
3. ปัญหาในการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจถึงการให้บริการห้องสมุด ความต้องการ และปัญหาการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ของโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมชัยสุรินทร์ จังหวัดพิษณุโลก เหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะกับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 เพราะเป็นระดับการศึกษาที่มีนักศึกษาสนใจเข้าศึกษากันเป็นจำนวนมากกว่าระดับอื่น ๆ และมีลักษณะการเรียนการสอนที่ต่างไปจากระดับอื่นด้วย คือ มีการค้นคว้าจากห้องสมุดแล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน นักศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนการสอนระบบนี้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การศึกษากการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียนเฉลิมชัยสุรินทร์ โดยเลือกศึกษาการให้บริการห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมชัยสุรินทร์ และห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เพราะโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมชัยสุรินทร์ ตั้งอยู่ในโรงเรียนเฉลิมชัยสุรินทร์ ซึ่งมีห้องสมุดที่เปิดให้บริการแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิษณุโลก และมีหน้าที่ให้บริการห้องสมุดแก่นักศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง

ประชากรที่ศึกษาคือ นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ของโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมชัยสุรินทร์ ซึ่งกำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2526 ทุกคนที่เป็นสมาชิกของห้องสมุดโรงเรียน การเลือกศึกษาเฉพาะกับสมาชิกห้องสมุดก็เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการใช้บริการห้องสมุดจากผู้ที่มีการใช้ห้องสมุดที่แท้จริง ประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 150 คน

ชื่อกอง เมืองตน

การวิจัยเรื่องความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลกนี้ ถือว่าประชากรจำนวน 150 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ของโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรีที่เป็นสมาชิกของห้องสมุดโรงเรียนนี้เป็นตัวแทนของประชากรที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งหมด ซึ่งจะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้ ความต้องการ และปัญหาการใช้บริการห้องสมุด เนื่องจากเป็นผู้มีการใช้ห้องสมุดอย่างแท้จริง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดมากกว่าบริการที่ห้องสมุดจัดให้
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ประสบปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 และการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่จากหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์และอภิปรายผล
2. ศึกษาข้อมูลการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี และห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดให้เลือกรับและให้เติมข้อความอิสระ โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ศึกษาคนควาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือหลักการสร้างแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.2 นำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา

ตรวจ

3.3 ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 ซึ่งเป็นสมาชิกห้องสมุดโรงเรียนผู้ใหญ่พริยาลัย จังหวัดแพร่ จำนวน 20 คน ทั้งนี้เพราะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกันและจัดการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ในระดับเดียวกันกับโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนที่ให้ความสะดวกในการใช้บริการห้องสมุดเช่นเดียวกัน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถามและนำมาแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

4. ดำเนินการแจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง

5. วิเคราะห์ข้อมูล

คิดค่าตอบเป็นร้อยละของจำนวนผู้ตอบ โดยใช้สูตร

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

หาค่ามัธยิมเลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

7. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

คำจำกัดความของการวิจัย

การใช้บริการห้องสมุด หมายถึง การเข้ามาอ่านหรือใช้บริการอื่นๆของห้องสมุดโรงเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรีที่เป็นสมาชิกห้องสมุดโรงเรียน

การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ หมายถึง การศึกษาซึ่งมีลักษณะการเรียนการสอนคล้ายคลึงกับการศึกษาสายสามัญ แต่มีวิชาชีพเพิ่มเติมขึ้น

นักศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 เป็นสมาชิกห้องสมุดโรงเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลกในภาคปลายปีการศึกษา

บริการห้องสมุด หมายถึง บริการที่ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรีและห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลกจัดให้นักศึกษาผู้ใหญ่ยกเว้นบริการสำหรับเด็ก ซึ่งได้แก่บริการการอ่าน บริการให้ยืม บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการหนังสือสารรอง บริการจองหนังสือ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการจัดทำบัตรบรรณานุกรม บริการประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด เมื่อเปิดภาคการศึกษา นิทรรศการหนังสือใหม่ นิทรรศการในโอกาสต่าง ๆ และบริการรายชื่อวารสารและหนังสือใหม่ นอกจากนี้รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่ห้องสมุดไม่ได้จัดแต่คาดว่านักศึกษาต้องการ ซึ่งได้แก่ บริการถ่ายเอกสาร บริการแนะนำการใช้หนังสืออ้างอิง เช่น ทรานซุกรม สารานุกรม ฯลฯ บริการแนะนำหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการโสตทัศนวัสดุ เช่น เทป สไลด์ จัดฉายภาพยนตร์ จัดบรรยายหรืออภิปราย บริการรวบรวมบรรณานุกรม

ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งแบ่งเป็น

5 ระดับ คือ

- ระดับ 1 เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.2
- ระดับ 2 เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.4
- ระดับ 3 เทียบเท่าชั้นประโยคประถมศึกษาชั้นมูลฐาน ป.6
- ระดับ 4 เทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ม.3
- ระดับ 5 เทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.6

สภาพการใช้บริการห้องสมุด หมายถึง สภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรีโดยทั่วไปในแง่ของความมากน้อยของการใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้มีหลายประการ คือ

1. ทำให้ทราบสภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
2. ทำให้ทราบความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
3. ทำให้ทราบปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่
4. เป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็น

ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลกที่จะนำเอาผลการวิจัยไปเป็น
แนวทางจัดบริการด้านห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรีแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก

5. เป็นประโยชน์ต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการปรับปรุงการ
ดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ให้จัดบริการห้องสมุดประชาชนให้สอดคล้อง
กับความต้องการบริการห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใหญ่ นอกจากนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุง
ให้บริการห้องสมุดในจังหวัดอื่น ๆ ที่จัดดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

010654

i 17429742